

ผลการค้นคว้าวิจัยชาวเขา

โดย นายวันซ์ พฤกษะศรี

หัวหน้าศูนย์วิจัยชาวเขา

การค้นคว้าวิจัยชาวเขาในประเทศไทย ที่มีทั้งทางการ และเอกชนที่ได้ทำกันมาแล้ว บ้างก็กำลังดำเนินการอยู่ และที่จะทำกันต่อไปก็คงมีอีกมาก ข้าพเจ้าใคร่จะขอกล่าวเฉพาะ การค้นคว้าวิจัยที่เป็นทางการหรือที่ปรากฏเปิดเผยแล้ว ดังนี้:—

๑. การสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย
  ๒. การสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมในอาณาบริเวณที่ปลูกฝิ่นของประเทศไทย โดยคณะสำรวจสหประชาชาติ
  ๓. งานค้นคว้าวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขา และสรุปผลของการประชุมทางวิชาการ นักวิจัยเกี่ยวกับชาวเขา ซึ่งจะขอกล่าวชี้แจงโดยสรุปดังนี้
๑. การสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขา โดยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย

การสำรวจครั้งนั้นกระทำในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๔—๒๕๐๕ โดยกรมประชาสงเคราะห์มีความมุ่งหมายเพื่อหาความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขา สำหรับจะได้นำไปพิจารณาจัดวางโครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาคามที่ได้ รับมอบหมายจากรัฐบาล ซึ่งได้ประกาศห้ามการเสพและจำหน่ายฝิ่น และได้อนุมัติให้ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาผู้ผลิต ฝิ่นโดยได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองสงเคราะห์ชาวเขาขึ้นเป็นโครงการแรก และเพื่อที่จะหา แนวทางดำเนินงานนิคม ฯ สงเคราะห์ชาวเขาให้ได้ผลดี ตลอดจนการพิจารณาจัดทำโครงการอื่น ๆ ต่อไป กรมประชาสงเคราะห์จึงได้กำหนดโครงการสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขาขึ้น โดยร่วมมือกับกองกิจการสำรวจของอีคาเฟ้ในการจัดทำแบบสำรวจ และทดสอบในสนามเสร็จแล้วจึงได้จัดส่งคณะสำรวจ ๕ คณะ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่

กรมประชาสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตร และเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรชายแดน ออกทำการสำรวจหมู่บ้านชาวเขาในท้องที่จังหวัดภาคเหนือ ๓ จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ และตาก ในการสำรวจนี้ได้เลือกหมู่บ้านชาวเขาขึ้นเป็นหมู่บ้านตัวอย่างสำหรับการสำรวจ ๑๘ หมู่บ้าน มีบ้านแม่ ๔ หมู่บ้าน มูเซอคำ ๔ หมู่บ้าน มูเซอแดง ๒ หมู่บ้าน เย้า ๔ หมู่บ้าน และลีซอ ๔ หมู่บ้าน การสำรวจภาคสนามได้กระทำในระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๐๔ ถึง มีนาคม ๒๕๐๕ การเก็บรวบรวมข้อมูลและเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตชาวเขาได้ใช้วิธีสังเกตและซักถาม โดยคณะสำรวจได้เข้าไปพักแรมอยู่ในหมู่บ้านชาวเขาเป็นเวลาตั้งแต่ ๓ สัปดาห์ถึง ๒ เดือน เมื่อได้ทำการสำรวจภาคสนามเสร็จแล้ว ได้มีการจัดประชุมเจ้าหน้าที่สำรวจทุกคณะขึ้นที่เชียงใหม่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ หลังจากนั้นได้จัดตั้งคณะสำรวจอีกคณะหนึ่งออกไปทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอีกเป็นระยะเวลาประมาณ ๑ เดือน แล้วจึงได้จัดทำรายงานขึ้นโดยมี Dr. Hans Mannderff ผู้เชี่ยวชาญกองควบคุมยาเสพติดให้โทษของสหประชาชาติเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง รายงานฉบับนี้ชื่อว่า "รายงานการสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย" ซึ่งข้อมูลและเรื่องราวตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ได้ถูกนำไปใช้เป็นหลักในโครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งประกอบด้วยโครงการนิคม ฯ สงเคราะห์ชาวเขาโครงการศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาซึ่งควบคุมหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเคลื่อนที่โครงการชาวเขาสัมพันธ์ และโครงการศูนย์วิจัยชาวเขา

การสำรวจภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยนี้ไม่ได้พยายามที่จะทำการสำรวจจำนวนประชากรชาวเขาซึ่งต้องใช้เจ้าหน้าที่ งบประมาณ และเวลามาก แต่ได้ค้นพบหลายสิ่งหลายอย่างที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในชีวิตความเป็นอยู่และการทำกินของชาวเขามากขึ้น เช่น ชาวเขาทำไร่เลื่อนลอยเพื่อปลูกข้าวไว้บริโภค ปลูกข้าวโพดไว้เลี้ยงสัตว์ และบริโภคในยามอัคคีภัยขาดแคลนข้าว ชาวเขาบางหมู่บ้านปลูกฝิ่นเป็นพืชเงินเพื่อขายหรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าอย่างอื่น รายได้จากฝิ่นของชาวเขาต่อครอบครัวโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๓,๒๐๐—๓,๖๐๐ บาท ต่อปี การหาพืชอย่างอื่นแทนฝิ่นต้องคำนึงถึงปัญหาตลาดด้วย ระบบการค้าบนภูเขาที่มีอยู่ คือ จีนฮ่อ และพ่อค้าเร่คนพื้นราบขึ้นไป

ชายของเพื่อแลกกับฝิ่นหรือเงินสดโดยเฉพาะพวกจีนฮั่นนับว่าเป็นพวกที่มีอิทธิพลต่อชาวเขามาก ส่วนโครงร่างสังคมของชาวเขานั้นมีหมู่บ้านเป็นรากฐาน การปกครองของชาวเขา ผู้นำในหมู่บ้านชาวเขาได้แก่หัวหน้าหมู่บ้าน ผู้ช่วยหัวหน้าหมู่บ้าน คณะผู้อาวุโสซึ่งเป็นเสมือนสภาของหมู่บ้าน หมอผี และหัวหน้าครัวเรือนขนบธรรมเนียมของชาวเขาเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับเผ่าพันธุ์และหมู่บ้าน ความเชื่อถือและพิธีทางศาสนาของชาวเขาส່วนใหญ่เป็นไปในทางลัทธิศาสนาผี animism ชาวเขาไม่มีหัวหน้าใหญ่ที่สามารถสั่งการแก่คนในเผ่าพันธุ์ได้ทั้งหมดได้ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวเขากับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลยังมีอยู่น้อยเกินไปและมีลักษณะเป็นครั้งคราวเป็นต้น

๒. การสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมในบริเวณที่ปลูกฝิ่นของประเทศไทย

การสำรวจนี้เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับสหประชาชาติ โดยทางรัฐบาลไทยได้ทำการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อสนเทศเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขา ซึ่งได้จัดทำกันระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๐๙ และทางรัฐบาลไทยได้ขอความช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติให้ส่งคณะผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วยทำการ พิจารณา ตรวจสอบและทำรายงานเสนอ ซึ่งทางองค์การสหประชาชาติได้ส่งคณะผู้เชี่ยวชาญเข้ามาปฏิบัติงานในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

ในการเตรียมการต่างๆ เพื่อการสำรวจนั้นได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างรัฐบาลไทย กองยาเสพติดให้โทษ และผู้แทนของสำนักงานโครงการพัฒนาของสหประชาชาติ ประจำภูมิภาค หน่วยงานสำรวจของฝ่ายไทยที่สำคัญได้แก่สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจนี้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยอาศัยภาพถ่ายทางอากาศเป็นฐาน ภาพถ่ายแต่ละภาพมีเนื้อที่ ๙๐ ตารางกิโลเมตร ใช้ภาพทั้งหมด ๑,๒๐๐ ภาพ ซึ่งคลุมเนื้อที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล ๖๐๐ เมตร เป็นจำนวน ๑๑๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร จากนั้นจึงเลือกตัวอย่างเนื้อที่สำหรับออกสำรวจโดยแบ่งระดับความสูงออกเป็นชั้น ๆ ตามวิธีที่เรียกว่า Stratified Sampling จากนั้นจึงส่งเจ้าหน้าที่ออกไปนับจดจำนวนประชากรชาวเขา แจงนับรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องอัตราประชากร ลักษณะทางสังคมบางอย่าง ลักษณะทาง

เศรษฐกิจ และอื่น ๆ รวมทั้งการสำรวจพืชผลโดยการตัดแปลงตัวอย่าง ผลจากการสำรวจ
ครั้งนี้ชาวเขาอยู่ในประเทศไทยจำนวน ๒๗๕,๒๔๕ คน โดยอาจจะมีข้อผิดพลาดอันเกิด
จากสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ ๑๑ มี จำนวนครัวเรือน ๔๘,๐๐๐ ครัวเรือน จำนวนหมู่บ้าน
๒,๗๐๐ หมู่บ้าน สำหรับเนื้อที่อาณาบริเวณที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล ๖๐๐ เมตร ซึ่งมี
เนื้อที่ ๑๑๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร นั้น มีชาวเขาเผ่าที่ปลูกฝิ่นอยู่จำนวนทั้งสิ้น ๒๑๗,
๕๖๔ คน แบ่งเป็นเผ่าใหญ่ ๆ ดังนี้ :-

กะเหรี่ยง	๑๒๓,๓๘๐ คน	หรือ	๔๔.๘ %
มั่ว	๕๓,๐๓๑ ,,	,,	๑๗.๓ %
เย้า	๑๖,๗๑๕ ,,	,,	๕.๕ %
มูเซอ	๑๕,๙๕๔ ,,	,,	๕.๘ %
ลีซอ	๙,๕๕๐ ,,	,,	๓.๔ %

การกระจายของชาวเขาในภาคเหนือมีมากใน ๖ จังหวัด คือ เชียงใหม่ ๒๖.๗ %
น่าน ๑๘.๐๐ % แม่ฮ่องสอน ๑๖.๔ % เชียงราย ๑๕.๓ % เพชรบูรณ์ ๙ % ตาก
๘ % และพบว่าการโยกย้ายครัวเรือนของชาวเขาโดยเฉลี่ยแล้วมีในทุก ๆ ๕ ปี มีการ
โยกย้าย ๑ ครัวเรือนในจำนวน ๖ ครัวเรือน โดยมากเป็นการย้ายภายในจังหวัดเดียวกัน
หรือเขตอำเภอเดียวกันส่วนการย้ายออกนอกประเทศมีน้อย แต่อาจเป็นไปได้ว่าชาวเขา
ไม่ได้บอกความจริงในเรื่องนี้

ชาวเขาสามารถพูดภาษาไทยได้ร้อยละ ๓๘ แบ่งเป็นผู้ชายร้อยละ ๕๒ และหญิง
ร้อยละ ๒๔ เผ่า เย้า เป็นเผ่าที่พูดภาษาไทยได้มากที่สุด กะเหรี่ยงต่ำที่สุด เย้ายังเป็นพวก
ที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนหนังสือมากที่สุด คือประมาณร้อยละ ๑๘ วิจัยปรากฏว่า ชาวเขา
มี ๑ ครัวเรือนต่อ ๒๐ ครัวเรือน

ภาวะเกี่ยวกับการสูบฝิ่น ผู้ที่สูบฝิ่นติด ชาวเขามีร้อยละ ๔ ผู้ที่สูบเป็นครั้งคราวมี
ร้อยละ ๑ การสำรวจครั้งนี้ได้ประมาณว่าประเทศไทยมีเนื้อที่ปลูกฝิ่นประมาณ ๑๑๒,๐๐๐
ไร่ (สัมประสิทธิ์ผันแปร ๒๒.๒) ผลผลิตฝิ่นจากการตัดแปลงตัวอย่างได้ร้อยละ ๑.๓๓
ฝิ่นที่ผลิตในประเทศไทยทั้งประเทศประมาณ ๑๔๕,๖๐๐ กิโลกรัม

กล่าวโดยสรุป รายงานการสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมในอาณาบริเวณที่ปลูกฝิ่นของประเทศไทย โดยคณะสำรวจสหประชาชาตินี้ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาหลายประการ รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเกษตร การแนะนำให้จัดตั้งสำนักงานดำเนินการเกี่ยวกับชาวเขาในระดับกรม การให้ปรับปรุงเพื่อยกฐานะศูนย์วิจัยชาวเขาให้สูงขึ้น การแต่งตั้งพนักงานชาวเขาประจำท้องถิ่น แนวทางการลดปริมาณผลิตฝิ่นเป็นต้น ซึ่งข้อเสนอแนะเหล่านี้บางเรื่องได้นำเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว

๓. การค้นคว้าวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขา และแนวความคิดเห็นของนักวิชาการ

๑. การค้นคว้าวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขา

โครงการค้นคว้าวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขาในระยะแรกนี้ที่กำหนดไว้ั้นประกอบด้วยโครงการค้นคว้าวิจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวเขาเผ่าสำคัญ ๆ ๖ เผ่า โครงการค้นคว้าวิจัยทางการเกษตรเกี่ยวกับการทำไร่เลื่อนลอย และโครงการศึกษาทางภาษาศาสตร์เกี่ยวกับภาษาชาวเขา ตามโครงการทั้งสามนี้ได้ดำเนินการไปแล้วเฉพาะโครงการแรก คือ การค้นคว้าวิจัยชาวเขาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของชาวเขาเป็นเผ่า ๆ คือเผ่าแม่ั่ว เย้า อีโก้ ลีซอ มูเซอ และกะเหรี่ยง แต่ก็ได้ลงมือดำเนินการและยังอยู่ในระหว่างการค้นคว้าวิจัยเพียง ๔ เผ่า คือ เผ่าแม่ั่ว เย้า มูเซอ (แดง) และกะเหรี่ยง (โปว)

การที่ศูนย์วิจัยชาวเขาได้เลือกศึกษาค้นคว้าวิจัยชาวเขา ๖ เผ่าดังกล่าวนี้ก็เป็นเนื่องจากปัญหาชาวเขาส่วนมากเกี่ยวข้องกับชาวเขาเหล่านี้เป็นส่วนมาก

วิธีการค้นคว้าวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขาใช้ทั้งการไปสังเกตการณ์และมีส่วนร่วมด้วยตนเอง (Participant Observation) การสัมภาษณ์ หรือการสอบถาม (Interview) และการสำรวจ (Survey) และในการค้นคว้าวิจัยนี้ทางศูนย์วิจัยชาวเขาได้ส่งนักมานุษยวิทยาชาวต่างประเทศที่เข้ามาช่วยเหลือร่วมด้วยเจ้าหน้าที่นักวิจัยออกไปปฏิบัติงาน ในหมู่บ้านชาวเขาที่ได้คัดเลือกไว้เป็นเวลาติดต่อกันมาประมาณสองปี คณะเจ้าหน้าที่นักวิจัยจะไปปลูกบ้านอยู่ในหมู่บ้านชาวเขา เพื่อจะมีโอกาสใกล้ชิดและได้เห็นสถานการณ์ในหมู่บ้านที่เกิดขึ้นเป็นประจำ การศึกษาค้นคว้าแบบนี้กระทำกันละเอียดมากซึ่งเรียกว่าแบบ Intensive Study ในแง่การศึกษาค้นคว้าวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขาต้องใช้เวลานาน และได้กำหนด

เป้าหมายไว้แต่เพียงว่าความรู้หรือผลจากการค้นคว้าวิจัยที่จะพึงได้รับเป็นแต่เพียงแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในชาวเขาเผ่าเหล่านั้น ๆ เพื่อที่จะได้หลักทั่ว ๆ ไปสำหรับเข้าใจเผ่าเดียวกันที่กระจัดกระจายอยู่ในท้องถิ่นอื่น ๆ การศึกษาค้นคว้าแบบนี้เป็นที่นิยมของนักมานุษยวิทยาและจะเป็นประโยชน์แก่โครงการพัฒนาการชาวเขาในหมู่บ้านหรือในบริเวณใกล้เคียงกันนั้น ทั้งนี้ เพราะเป็นที่เชื่อกันในระหว่างผู้ปฏิบัติงานแล้วว่า โครงการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาไม่อาจกระทำให้เหมือนกันได้ทุกอย่างในทุกท้องถิ่น

เนื่องจากการค้นคว้าวิจัยชาวเขาเป็นเผ่า ๆ จัดไม่เสร็จสิ้นลงสักโครงการ และแต่ละโครงการก็เป็นรายละเอียดเฉพาะหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่อาจนำผลของการค้นคว้าวิจัยดังกล่าวมาชี้แจงแก่ที่ประชุมได้ในวันนี้ ได้พิจารณากันว่าแนวความคิดเห็นของนักวิชาการที่ศูนย์วิจัยชาวเขาได้จัดประชุมขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๐ จะให้ประโยชน์แก่ท่านทั้งหลายมากกว่า จึงใคร่ขอนำมากล่าวในวันนี้เพื่อที่ประชุมจะได้มองเห็นถึงปัญหาและแนวความคิดของนักวิชาการซึ่งปฏิบัติงานหรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชาวเขา นักวิชาการเหล่านี้ได้แก่ นักมานุษยวิทยา นักภาษาศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๒. แนวความคิดเห็นของนักวิชาการ

ที่ประชุมของนักวิชาการเกี่ยวกับชาวเขามีแนวความคิดเห็นซึ่งสรุปได้ดังนี้ :-

ก. เกี่ยวกับปัญหาชาวเขา

๑) ด้านการเกษตร โดยทั่วไปแล้ว เข้าใจกันว่า ผู้ทำไร่เลื่อนลอยได้แก่ชาวเขา ส่วนคนไทยนั้นทำนา และโดยที่เข้าใจเช่นนั้นจึงเข้าใจว่าชาวเขาเป็นผู้ทำลายต้นน้ำลำธารและป่าไม้ แต่เรื่องที่ประชุมชี้ให้เห็นว่าชาวเขามีไร่เป็นพวกเดียวกับที่ไร่เลื่อนลอย Mr. Chapman ผู้เชี่ยวชาญของกรมพัฒนาที่ดินว่ามีคนไทยถึงร้อยละ ๓๐ ที่ทำไร่ตามเชิงเขา กสิกรร้อยละ ๘๘ ในจังหวัดน่านมีไร่อย่างน้อยหนึ่งแห่งอยู่ตามเชิงเขา การทำไร่ตามเชิงเขาของคนไทยนั้นนับวันจะมีมากขึ้น เพราะความกดดันด้านประชากรบนพื้นราบและจำนวนที่ดินบนพื้นราบมีจำกัด ส่วนชาวเขานั้น Dr. Marlowe และ Dr. Kunstadter ได้ชี้แจงว่า พวกชาวเขาโดยเฉพาะพวกกะเหรี่ยงรู้จักการทำนาเป็นขั้นบันไดอยู่ตามหุบเขาเป็นจำนวนมาก

๒) เกี่ยวกับฝิ่น ชาวเขาที่ปลูกฝิ่นมากได้แก่พวกที่อยู่ในระดับสูงบนภูเขา เช่น พวกชาวเขาเผ่าแม้ว ลีซอ และมุเซอ เรื่องฝิ่นนี้ทราบได้ที่ยังมีความต้องการปลูกฝิ่น อยู่ก็จะมี การปลูกฝิ่น อยู่ทราบนั้น นอกจากนี้ ฝิ่นยังข้ามมาจากฝั่งลาวและพม่าเป็นจำนวนมาก ในการกำจัดฝิ่น รัฐบาลจะต้องไม่มุ่งแต่ผู้ผลิตชาวเขา แต่ต้องมุ่งต่อผู้ทำการค้าและผู้จำหน่ายด้วย

๓) ด้านความปลอดภัยมั่นคง ปัญหานี้เป็นปัญหาสลับซับซ้อน ความไม่พอใจและการเคลื่อนไหวในทางต่อต้านรัฐบาลและมักจะพัวพันในหมู่ประชาชนที่ยากจน และที่ไม่พอใจการกระทำของข้าราชการ ชาวเขาจำนวนมากจัดอยู่ในประชาชนประเภทนี้ เพราะมีรายได้น้อยเพียงยังชีพ และยังไม่ยอมรับอำนาจของทางราชการ ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าชุมชนเช่นนี้ก็มีในหมู่ชาวพินราบเอง และเป็นเป้าหมายของการแทรกซึมเช่นเดียวกับในพวกชาวเขา ชาวพินราบก็ต้องการการปกครองที่ดี และต้องการได้รับความเหลียวแลในด้านมาตรฐานการครองชีพเช่นเดียวกับพวกชาวเขา

ปัญหาด้านการเกษตร การปราบปรามฝิ่น และปัญหาด้านความปลอดภัยมั่นคงนี้ ที่ประชุมเห็นว่า เป็นปัญหาของภูมิภาคทั้งภูมิภาคยิ่งกว่าจะเป็นปัญหาเฉพาะของชาวเขาเท่านั้น

ข. ความสัมพันธ์ระหว่างชาวเขาและชาวพินราบ ที่มีอยู่แล้ว ดังนี้ :-

๑) ด้านเศรษฐกิจ ชาวเขาเป็นผู้ผลิตฝิ่น แต่ชาวจีนและไทยเป็นพ่อค้าขนย้ายฝิ่นนำออกขาย ส่วนผู้บริโภคฝิ่นมีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ชาวเขาขายพืชผลให้ชาวพินราบและต่างฝ่ายต่างซื้อขายซึ่งกันและกัน ชาวเขามักจะลงมาซื้อสินค้าจากพินราบ แต่ในบางครั้งก็มีพ่อค้าเร่จากพินราบขึ้นไปขายของบนภูเขา นอกจากความสัมพันธ์ด้านการค้าที่กล่าวมาแล้ว Dr. Marlowe ได้พบว่าในที่บางแห่งชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและคนไทยมีความสัมพันธ์กันแบบสหาย คือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการค้าขายทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน นัยหนึ่งความสัมพันธ์ด้านการค้าขายนี้เองได้เชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจบนพินราบและบนภูเขาไว้

๒) ด้านวัฒนธรรม Dr. Marlowe ได้พบว่าชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงจำนวนมากนับถือพุทธศาสนา Dr. Kunstadter ได้พบว่าได้ มีการแต่งงานกันระหว่างเผ่ากะเหรี่ยงและเผ่าลัวะ ทำให้กะเหรี่ยงเข้าไปอยู่ในกลุ่มพวกลัวะ พูดภาษาลัวะ แต่งกายแบบลัวะ

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างที่กะเหรี่ยงและลัวะกลายเป็นคนไทยก็มี จึงเป็นการยากที่จะขีดเส้น
 ตำนานชาติพันธุ์ให้ลงตัวได้อย่างเด็ดขาด ความเคลื่อนไหวข้ามวัฒนธรรมของกันและกันนั้นมี
 อยู่เสมอ ซึ่งมีอยู่ระหว่างพวกลัวะ — กะเหรี่ยง — ไทยลื้อ แต่สำหรับพวกอยู่บนภูเขาสูง
 เช่นแม่ั่ว มูเซอ และเย้า ความเคลื่อนไหวแบบข้ามวัฒนธรรมแบบนี้มีอยู่น้อยกว่า

๓) ด้านการเมือง ทั้งคนไทยและชาวเขามีการจัดระเบียบด้านการเมือง
 ส่วนใหญ่หนีไม่พ้นจากหมู่บ้านของตนเอง แต่การที่รัฐบาลได้ขยายการควบคุมออกไปยังที่
 ห่างไกลมากขึ้น ทำให้ในปัจจุบันนี้มีการแต่งตั้งชาวเขาให้เป็นผู้ใหญ่บ้านมากขึ้น วิธีการ
 นี้จะทำให้ชาวเขาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงรูปด้านการบริหารของรัฐบาลไทยได้มากยิ่งขึ้น
 ขึ้น เพื่อที่จะทำให้การบริหาร และการควบคุมเป็นปึกแผ่นมั่นคง ที่ประชุมเห็นว่าควรจัด
 ประเภทชาวเขาในภาคเหนือออกเป็นเขต ๆ คือ

เขตที่ ๑ ได้แก่เขตที่มีการคมนาคมเจริญ มีการบริหารของรัฐบาลเข้าไปถึงและตั้ง
 มั่นคงแล้ว ประชาชนในเขตนี้โดยมากเป็นคนไทย แต่บางแห่งก็เป็นชาวจีน เช่น เขตพื้น
 รวรอบ ๆ แม่สะเรียง ซึ่งผู้อาศัยโดยมากเป็นพวกกะเหรี่ยง ส่วนคนไทยมีน้อยกว่านี้ก็อาจ
 จัดได้ว่าเป็นเขตที่ ๑

เขตที่ ๒ ได้แก่เขตที่มีการคมนาคมด้อยกว่าเขตที่ ๑ การปกครองก็ไม่ค่อยติดต่อกับ
 ประชาชน โรงเรียน บริหารตำบลสุขภาพก็มีน้อย ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่ม
 ชนมีอยู่มากกว่าเขตที่ ๑ คนไทยมีจำนวนน้อยกว่าชาวเขา หรือกลุ่มไทยพวกอื่น ตัวอย่าง
 ของเขตนี้ได้แก่บางท้องที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีพวกแม่ั่วอยู่ ในเขตที่ ๒ นี้ การผลิต
 ข้าวกระทำโดยวิธีทำไร่เลื่อนลอย หรือทำขั้นบันได แต่ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมก็มี
 ไม่มากนัก เช่น กะเหรี่ยงกลายเป็นลัวะในเขตท้องที่อำเภอจอมทอง

เขตที่ ๓ โดยมากเป็นเขตที่พวกเย้า ลีซอ และมูเซอ อยู่แต่ในที่บางแห่งก็มีพวก
 กะเหรี่ยงและลัวะ ในเขตแบบนี้การติดต่อกับทางราชการมีน้อย การติดต่อก็มุ่งเส้นทางเดิน
 โดยเท้าเท่านั้น พ่อค้าขึ้นไปทำการซื้อขายเท่ากับทำหน้าที่แทนตลาด ส่วนมากข้าวผลิตจาก
 ไร่เลื่อนลอย แต่บางแห่งก็มีการทำจากขั้นบันไดสูง ๆ ผลิตจากเขตที่ ๓ นี้ ประชาชน
 ยกเว้น พวกกะเหรี่ยงมักชอบย้ายที่

กล่าวสั้นหนึ่งในเขตที่ ๑ นั้น ได้แก่ที่ราบลุ่มหรือบางแห่งที่การปกครองแผ่คลุมไปทั่วถึง การคมนาคมก็มีถนนเชื่อมโยงไปยังหุบเขาที่มีน้ำทำเป็นชั้นบันได ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๐ ฟุต เขตนี้ได้แก่เขตรอบ ๆ อำเภอแม่แจ่ม ส่วนเขตที่ ๒ นั้นมักเป็นบริเวณภูเขาที่เตี้ย ๆ ถึงระดับความสูง ๒,๕๐๐ ฟุต แต่ในเขตนี้ถึงแม้จะมีพื้นที่ราบก็มีถนนน้อย การปกครองไม่ค่อยทั่วถึง เช่นเขตทางเหนือของจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากนั้นตามปกติแล้ว เขตที่ ๒ และเขตที่ ๓ มักจะเหลื่อมล้ำกัน เขตที่ ๒ เขตที่ ๓ นี้ รัฐบาลจะต้องสนใจ สำหรับเขตที่ ๒ รัฐบาลควรขยายบริการแบบปกติในด้านการปกครองท้องถิ่น การตำรวจ การศึกษา และบริการสุขภาพให้เข้าไปถึง นอกจากนี้เขตนี้สามารถสร้างถนนเชื่อมโยงตลาดและเขตอำเภอได้ อย่างไรก็ตาม ในเขตนี้มักจะพบว่าข้าราชการมีปัญหาในการปฏิบัติงานมากกว่าเขตที่ ๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดจากการที่พูดต่างภาษากัน มีวัฒนธรรมและความเชื่อต่างจากคนไทย อันตรายอาจเกิดขึ้นได้ คือ เจ้าหน้าที่ทำงานโดยไม่เข้าใจปัญหาของประชาชน ประชาชนเองอาจยังไม่เห็นถึงประโยชน์ของการศึกษา อาจจะขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพราะการทำไร่เลื่อนลอย นอกจากนี้ฝ่ายปกครองอาจพบปัญหาอพยพอยู่เรื่อย ๆ เนื่องจากขาดแคลนที่ดินหรือเพราะความสมบูรณ์ของที่ดินหมดไป ส่วนเขตที่ ๓ นั้นเป็นเขตที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการปกครองทุกด้านเพราะขาดเส้นทางคมนาคม เจ้าหน้าที่อำเภอไม่ค่อยได้ขึ้นไปบ่อยนัก นอกจากนี้ ประชาชนเองไม่ค่อยผสมผสานกันทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน พวกมั่วเซอ และอีก้อซึ่งอพยพเข้ามาใหม่นั้นยังมีความระแวงต่อทางราชการอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากประสบการณ์ได้สอนแก่ชนพวกนี้ในประเทศที่ใกล้เคียงแต่โดยที่ประชากรในเขตนี้มีถึง ๕๑% ของชาวเขาในประเทศไทย จึงไม่ควรถูกทอดทิ้ง ยิ่งกว่านั้น ประชากรเหล่านี้ยังเป็นพวกที่อยู่ตามชายแดน การติดต่อกับพวกเหล่านี้จะต้องมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถพูดภาษาชาวเขาได้ และเป็นผู้ที่มีความสามารถแต่ตามข้อเท็จจริงแล้ว เจ้าหน้าที่ของอำเภอทั่ว ๆ ไป ไม่สามารถปฏิบัติงานนี้ได้ ปัญหาเรื่องการศึกษา การจัดตั้งโรงเรียน มีมากหลักสูตรการเรียนควรดัดแปลงให้เข้ากับชุมชน ในด้านพัฒนาเศรษฐกิจควรศึกษาวิธีการทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาแต่ละแห่ง ในด้านการปกครองและการเมือง ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงระบบผู้นำและส่วนประกอบในการตัดสินใจ

ของกลุ่มชน ทั้งนี้ เพื่อพิจารณาคัดแปลงให้สอดคล้องกับโครงการปกครองของคนไทย จะต้องมีการชี้แจงกฎหมายต่าง ๆ ให้ชาวเขาเข้าใจ และในบางกรณีจะต้องแก้ไขกฎหมาย ให้เข้ากับเงื่อนไขบนภูเขา

ค. เศรษฐกิจการเกษตรบนภูเขา

Dr. Judd กล่าวว่าคนไทยทั่วไปมีความเข้าใจผิด ๆ เรื่องการทำไร่เลื่อนลอยว่ามีแต่เป็นอันตรายแก่ที่ดิน แต่แท้จริงแล้วในที่บางแห่งการทำไร่เลื่อนลอยนั้นเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการใช้ประโยชน์ของที่ดิน นโยบายเกี่ยวกับการทำไร่เลื่อนลอยนี้จึงไม่ควรเป็นไปในทางที่จะขจัดการทำไร่เลื่อนลอยให้หมดสิ้น แต่ควรกำหนดเงื่อนไขบางอย่างไว้ในวิธีการทำไร่แบบนี้ และจะต้องมีการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาวิธีการใหม่ในการทำประโยชน์ที่ดินบนภูเขา การปรับปรุงการขนส่ง การตลาด และการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวเขาและคนไทยบนภูเขามีโอกาสได้เรียนการเกษตรแบบต่าง ๆ ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่น ๆ ได้ให้การสนับสนุนแนวความคิดเห็นดังต่อไปนี้ :—

๑) Mr. D.J. Miles เห็นว่า การทำไร่เลื่อนลอยบนภูเขาจะมีมากขึ้น เนื่องจากยังมีการอพยพจากประเทศพม่าและลาวเข้ามาสู่ประเทศไทย ชาวพม่ารบขึ้นไปทำไร่บนภูเขามากยิ่งขึ้น และจำนวนประชากรทั้งบนพม่ารบและบนภูเขาเพิ่มมากขึ้น

๒) การทำไร่เลื่อนลอยบนภูเขา ยังคงมีอยู่ต่อไปอีกนาน เพราะในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการอื่นที่ดีกว่า ส่วนความเห็นที่ว่าควรให้ชาวเขาลงมาทำนาบนพม่ารบนั้นมีข้อเท็จจริงอยู่ว่ามีความขาดแคลนที่ดินในพม่ารบอยู่แล้ว เพราะความกดดันด้านจำนวนพลเมือง

๓) ปัญหาที่สำคัญจึงมีอยู่ว่า ทำอย่างไรที่จะให้ผู้ทำไร่เลื่อนลอยรู้จักวิธีการที่ไม่เป็นอันตรายแก่ที่ดินและประโยชน์ของประเทศชาติ

การที่จะทำให้ไร่เลื่อนลอยไม่เป็นอันตรายแก่ที่ดินนั้น ควรเน้นหนักในการปรับปรุงวิธีการในการทำไร่เลื่อนลอย เช่น การแนะนำให้ชาวเขาเรียนรู้วิธีทำไร่เลื่อนลอยแบบกะเทรียงคือทำไร่ในปีหนึ่งเพียงปีเดียวแล้วปล่อยให้ดินให้ฟื้นตัวใหม่ และปล่อยแนวป่าไว้ระหว่างไร่ ที่สำคัญที่สุดจะต้องสอนให้ประชาชนและชาวเขาเข้าใจว่าที่ดินนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่เป็นจำนวนไม่จำกัดและจะถึงเวลาที่ที่ดินขาดแคลน ส่วนการส่งเสริมการผลิตข้าวบน

ภูเขา การเลือกพันธุ์และวิธีบำรุงรักษาดินควรกระทำกันภายหลังที่ได้มีการทำการค้นคว้าของผู้เชี่ยวชาญแล้ว

ในการส่งเสริมด้านการเพาะปลูกนี้ จะต้องแก้ไขปัญหาการขนส่งและการตลาดด้วย Mr. D.J. Miles ได้เสนอแนะว่า รัฐบาลควรสนับสนุนการลงทุนทำไร่ขนาดใหญ่ (Plantation) บนภูเขา โดยการให้เงินอุดหนุนและความสะดวกด้านตลาดแก่พืชบางชนิด เช่น กาแฟ ยาสูบ และส้ม นอกจากนี้ ในที่บางแห่งอาจจะเหมาะแก่การทำเหมืองแร่ถ้าได้มีการสำรวจแหล่งแร่บนภูเขาขึ้น การส่งเสริมงานทั้งสองประเภทนี้จะช่วยให้ชาวเขาได้รับจ้างทำงานมีรายได้จุนเจือการเศรษฐกิจแบบยังชีพของพวกเขา

ผู้เข้าประชุมหลายคนได้ชี้ไว้ว่า ในอนาคตอาจจะเกิดความยุ่งยากเกี่ยวกับที่ดินบนภูเขาขึ้นได้ เช่น การพิพาทเรื่องสิทธิบนพื้นไร่ ดังนั้นจึงต้องมีนโยบายรับรองสิทธิในที่ดินและการให้ความคุ้มครอง

นักเกษตรจะต้องศึกษาค้นคว้าว่าแต่ละหมู่บ้านต้องการที่ดิน ขนาดเพียงใดจึงจะพอเพียงในการยังชีพ และจะต้องคำนึงถึงการถือครองที่ดินตามประเพณีของชาวเขาคด้วย

ที่ประชุมเห็นว่า การจัดแบ่งที่ดินและการยอมรับเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดินของชาวเขา ประกอบกับการให้คำชี้แจงว่าที่ดินมีจำนวนจำกัดจะช่วยยับยั้งการเคลื่อนย้ายเพื่อแสวงหาที่ดินได้อย่างหนึ่ง แต่ความสำเร็จในเรื่องนี้จะขึ้นอยู่กับการสอนให้ชาวเขารู้จักใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเพื่อส่งเสริมให้ผลิตผลของข้าวและข้าวโพดซึ่งเป็นพืชที่สำคัญของชาวเขาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ที่ประชุมเห็นว่าอุปสรรคในเรื่องการส่งเสริมการเกษตรบนภูเขา จะมีในเรื่อง การให้ โฉนดที่ดินบนภูเขา เพราะอาจจะกระทบกระเทือนกับนโยบายของกรมป่าไม้ แต่ในเรื่องนี้ จะต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความกดดันของการพัฒนาการเกษตรบนภูเขาที่มีอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้มีข้อเท็จจริงอยู่ว่า คำสั่งห้ามตัดไม้บนภูเขาตามที่ปฏิบัติ เพราะป่าบนภูเขาอยู่ห่างไกลและขาดการตรวจตรา ยิ่งกว่านั้นพันธุ์ไม้บนภูเขาสูง ๆ มักจะมีค่าน้อย ในด้านการค้าขาย จึงน่าจะมีการแบ่งพื้นที่ว่าบริเวณใดเป็นป่าไม้ที่มีค่า และบริเวณใดที่ควรทำประโยชน์จากที่ดินโดยการพัฒนาการเกษตรแบบอื่นได้

ง. ภาษาบงกษา

นักภาษาศาสตร์ประมาณว่ามีภาษาต่างๆ บงกษาในประเทศไทยประมาณ ๑๔ ภาษา ปัญหาด้านภาษานี้เป็นอุปสรรคของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในการชี้แจงนโยบายของรัฐบาลแก่ชาวเขา และเป็นภาระอันหนักในงานสอนหนังสือแก่เด็กชาวเขา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางโครงการเพื่อแก้ไขอุปสรรคดังกล่าวซึ่งมีอยู่ ๒ วิธี คือ

๑) การให้ครูและเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับ ชาวเขาต้องศึกษาภาษาชาวเขา

๒) การให้ครูทำการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวเขาจนสามารถพูดภาษาไทยได้ และการสอนภาษาชาวเขาให้แก่คนไทย

ผู้ร่วมประชุมส่วนมากเห็นด้วยกับวิธีการที่ ๒ นี้ โดยเหตุผลดังนี้ คือ :—

(๑) เนื่องจากภาษาไทยและภาษาชาวเขาแตกต่างกันมาก เจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับชาวเขาจะต้องใช้เวลาอันพอสมควร ศึกษาภาษาที่ ประชาชนพูดอยู่ในการสอนภาษาชาวเขาแก่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ครูที่มีความสามารถและเครื่องมือการสอนภาษาที่ทันสมัย แต่ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะได้เรียนจบหลักสูตรแล้ว เมื่อออกปฏิบัติงานจะพบว่า มีชาวเขาเผ่าอื่นที่อยู่ใกล้เคียงพูดภาษาอีกภาษาหนึ่ง

(๒) โดยที่ความมุ่งหมายของรัฐบาลเกี่ยวกับชาวเขาคือ ความพยายามที่จะชักจูงให้ชาวเขาเข้าร่วมในโครงร่างของประชาชาติไทย ชาวเขาสามารถพูดภาษาไทย อ่านออกเขียนได้ และฟังวิทยุเข้าใจ รวมทั้งได้ทำงานร่วมกับคนไทย การพูดภาษาไทยนี้จึงเป็นเงื่อนไขข้อแรกของชาวเขาที่จะเป็นสมาชิกในสังคมของประเทศไทยจากการ สอนภาษาไทยให้แก่ชาวเขา จึงมีความจำเป็น

อย่างไรก็ดี ในเรื่องเกี่ยวกับภาษาชาวเขานี้มีข้อที่ควรคำนึงอยู่ดังนี้ :—

๑) Mr. Roop ได้ชี้ว่า ผู้ที่จะพูดภาษาอื่นได้ดีนั้นจะต้องพัฒนานิสัยเกี่ยวกับภาษาเสียก่อน เช่น เกี่ยวกับการออกเสียงและความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างของการผูกประโยค ในการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวเขานั้นควรมีการศึกษาวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาไทยเสียก่อน แล้วจึงนำวิธีการนี้ไปให้ครูใช้ในโรงเรียนเด็กชาวเขา และในการสอนผู้ใหญ่

๒) Mr. Roop มีความเห็นว่า ควรสอนชาวเขาให้รู้จักเขียนภาษาของเขาได้เสียก่อนการสอนภาษาไทย เพราะจะเป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่ง่ายกว่า และในการนี้ควรใช้อักษรไทยสำหรับเขียนภาษาชาวเขา

๓) Mr. Roop เห็นว่า ในการสอนชาวเขาให้รู้จักเขียนภาษาของเขาได้นั้น อาจไม่จำเป็นต้องใช้ครูไทย แต่ใช้ครูชาวเขาหนุ่มที่เคยเรียนภาษาไทยไปช่วยสอนวิธีเขียนให้แก่พวกของเขาเอง และเมื่อสอนการเขียนภาษาไทยได้แล้วจึงสอนภาษาไทยให้แก่เด็กชาวเขาหรือแยกเด็กเข้าโรงเรียนไทยเพื่อให้เรียนตามหลักสูตรปกติ

๔) ควรศึกษาภาษาชาวเขาเผ่าสำคัญ ๆ เสียก่อนที่จะเริ่มโครงการข้างต้นนี้

จ. บทบาทของงานค้นคว้าวิจัยในประเทศไทย

การค้นคว้าวิจัยของศูนย์วิจัยชาวเขาในปัจจุบันได้เน้นหนักในแขนงวิชามานุษยวิทยาทางสังคม (Social Anthropology) แต่ก็มีโครงการที่จะค้นคว้าวิจัยด้านการเกษตรและด้านภาษา ซึ่งงานค้นคว้าวิจัยทั้ง ๓ ประเภทนี้ ที่ประชุมถือว่าเป็นงานที่เร่งด่วนที่จะสนับสนุนนโยบายพัฒนาและสงเคราะห์ของรัฐบาล การค้นคว้าวิจัยและทดลองด้านการเกษตรนั้นจำเป็นต้องทำก่อนการพัฒนาไร่เลื่อนลอยบนภูเขา และการค้นคว้าวิจัยด้านภาษามีความจำเป็นในการวางโครงการพัฒนาการศึกษาสำหรับชาวเขา

ที่ประชุมเห็นว่า ในปัจจุบันยังมีช่องว่างอยู่ในการติดต่อระหว่างฝ่ายวิจัยและฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ในด้านวิจัยนั้นนักวิจัยชอบเขียนรายงานทางวิชาการเกินไป และขาดข้อเสนอแนะให้ฝ่ายบริหารนำไปปฏิบัติได้ และฝ่ายวิจัยรู้สึกว่าย่ฝ่ายบริหารเพิกเฉยต่อผลงานของตน ส่วนฝ่ายบริหารนั้นรู้สึกว่างานของฝ่ายวิจัยเขียนขึ้นเพื่อเข้าใจกันเองในระหว่างนักวิจัย ในทางแก้จึงควรให้นักวิจัยเขียนรายงานในแบบที่สามารถเข้าใจได้ง่าย

ชาวเขาในประเทศไทย

โดย นายวนซ์ พฤกษ์ศรี

อภิปราย

นายดุสิต พานิชพัฒน์ มีข้อสังเกตอยู่ว่าปัจจุบันนี้มีความห่วงใยเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศชาติมาก ปัจจุบันมีการทำบัตรประชาชนของชาวเขา แต่การแทรกซึมก็คงจะมีอยู่อีก โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่น ๆ เมื่อชาวเขาเข้ามาเพิ่มเติม การทำไร่เลื่อนลอยมีมากขึ้น การปลูกพืชหมุนเวียนอาจไม่ได้ผล ก่อให้เกิดปัญหา Erosion ได้ กรมป่าไม้ได้เข้าช่วยเหลือในงานนี้ด้วยโดยมีกรมประมงกระทรวงมหาดไทยเป็นหัวเรือใหญ่ การทำ Plantation ปัจจุบันผมขอสนับสนุนมาก เพราะได้นำเอาพวกลี้ะเข้ามาทำงานปรากฏว่าตอนแรกก็ไม่ได้ผลเท่าไร แต่ปัจจุบันนี้ได้ผลดีมาก ที่สวนป่าบ่อหลวง นอกจากนั้นก็ยังมีในไร่ยาสูบ ปัจจุบันทางการได้จัดตั้งสถานีกระจายข่าวภาษาชาวเขาขึ้น นอกจากชาวเขาจะทำไร่เลื่อนลอยแล้ว เคยพบพวกชาวเขาทั้งหลายขึ้นไปทำไร่เลื่อนลอยบนพื้นที่ภูเขาด้วย จึงควรแนะนำใช้ปลูกพืชที่บนภูเขา

นายประเสริฐ โพธิ์บักย์ ทำไม่จึงต้องไปพัฒนาชาวเขาโดยที่ชาวเขายังไม่ได้พัฒนา พวกก่อการของชาวเขา ควรจะมีพวกชาวเขาเข้าไปอยู่ด้วยใน U. S. A. ตอนแรกก็เคยทำการพัฒนาชาวเขาด้วยต่อมาก็ปล่อยไว้ดังเดิม ในที่ Reservation

นายวนซ์ พฤกษ์ศรี เหตุที่ต้องพัฒนาชาวเขา ก็เพราะเราจะปล่อยไว้ไม่ได้โดยที่ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อย จะถูกมือที่ ๓ ยุแยงได้ง่าย ใน U. S. A. ให้พวกอินเดียนแดงเข้าไปอยู่ในที่ Reservation นั้น ปัจจุบันนี้บางพวกก็ได้รับการศึกษาแล้วไม่ยอมกลับไปอยู่ในที่เดิมอีก แต่แต่งงานกับพวกผิวขาวอื่น ๆ ส่วนพวกอินเดียนที่อยู่ใน Reserve บางแห่งนั้นทำให้เกิดความแตกต่างทางสังคมขึ้น บางพวกจะมีความเจริญล้ำหลังกว่าชาวเขาในเมืองไทยเสียอีก ส่วนการจะทำลายเผ่าพันธุ์เสียเลยแบบเยอรมันทำลายผิวก็ทำไม่ได้ เพราะพวกชาวเขาเผ่าพันธุ์อื่น ๆ ในประเทศอื่น ๆ เป็นใหญ่เป็นโตอยู่ก็มี อย่างในลาวเป็นถึงนายพล พวกนี้คือพอยพเข้ามาแทนที่จะเกิดปัญหาอาชญากรรมสงครามอย่างเยอรมันขึ้นได้

นายประเสริฐ โพรธิบักซ์ ผมไม่ได้หมายถึงการทำลายเผ่าพันธุ์พวกนี้เสีย

นายวันซ์ พฤกษะศรี ใน U.S.A. ในแต่ละ Reservation นั้นมีความเจริญแตกต่างกันไป จะต้องพัฒนาโดยการให้การศึกษา

นายประเสริฐ โพรธิบักซ์ ปัญหาเกี่ยวกับชาวเขานี้ กรมประชาสงเคราะห์เข้าเกี่ยวข้องในด้านการเมืองใช่หรือไม่

นายวันซ์ พฤกษะศรี ส่วนมากก็ใช่

นายดุสิต พานิชพัฒน์ ได้ฟังคำบรรยายเกี่ยวกับชาวเขามาหลายครั้งไม่เคยได้รับรายละเอียดเท่าครั้งนี้เลย คงจะเป็นรากฐานสำคัญในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับชาวเขาของพนักงานป่าไม้ได้ในโอกาสต่อไป

□ □ □